Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego.

3. posiedzenie 2 sesyi IV. peryodu Sejmu galicyjskiego

z dnia 16. września 1878.

Treść: Pismo c. k. Prezydyum Namiestnictwa w sprawie wymiaru dodatków indemnizacyjnych. — Spis petycyj. — Wniosek posła ks. Buchwalda względem zmiany §. 4. ustawy o konkurencyi kościelnéj z dnia 15. sierpnia 1866. — Sprawozdanie Wydziału krajowego o przyłączeniu sądu powiatowego w Dukli do okręgu sądu obwodowego w Tarnowie, przekazane w piérwszém czytaniu do komisyi prawniczéj. — Uchwała względem pomnożenia członków komisyi lustracyjnéj do liczby dwunastu. — Wybór komisyi petycyjnéj i statutowéj. — Ukonstytuowanie komisyi gminnéj, budżetowéj, edukacyjnéj, administracyjnéj, kultury krajowéj, szpitalnéj, lustracyjnéj i drogowéj. — Porządek dzienny 4go posiedzenia.

Początek posiedzenia o godzinie 11 min. 15 przed południem.

Obecnych posłów 103.

Przewodniczący. Marszałek krajowy Ludwik hr. Wodzicki.

Sekretarze: Czaykowski Alfons, Kulczycki, Jasiński Józef, hr. Stadnicki Jan.

Ze strony rządu: Radca dworu p. Filip Zaleski.

JE. hr. Marszałek. Ponieważ jest dostateczna liczba pp. posłów zebrana, przeto otwieram posiedzenie. Podaję do wiadomości wysokiéj Izby, iż przeciw protokołom z piérwszego i drugiego posiedzenia nie podniesiono żadnych zarzutów. Protokoły te są więc przyjęte.

Upraszam p. sekretarza o odczytanie pisma c. k. Namiestnictwa, w sprawie funduszów indemnizacyjnych.

Sekretarz p. Kulczycki (czyta):

„Odpis odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 17 sierpnia 1878 L. 5853, wystósowanéj do Wydziału krajowego.

Jego ces. i król. Apostolska Mość raczył Najwyższém postanowieniem z dnia 17. lipca b. r. zatwierdzić Najłaskawiéj uchwalony przez Sejm krajowy rozkład dodatków za rok 1878, a mianowicie: dla funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniéj po 50 cnt., dla funduszu indemnizacyjnego Galicyi zachodniéj po 49 cnt., a dla funduszu indemnizacyjnego Wielkiego księstwa krakowskiego po 41 cnt. od jednego złotego w. a. podatków bezpośrednich z dodatkiem jednéj trzeciéj części.

Mam zaszczyt zawiadomić o tém świetny Wydział krajowy odnośnie do szacownych pism

z dnia 30 sierpnia 1877. r., l. 587/s. i nadmienić przy têm w skutek reskrytu Jego Ekscelencyi pana Ministra spraw wewnętrznych, z dnia 5. b. m. l. 9913, co następuje:

C. k. Rząd zalecił do Najwyższego zatwierdzenia uchwalone przez wys. Sejm krajowy dodatki dla funduszów indemnizacyjnych Galicyi wschodniéj i zachodniéj za rok 1878., które w tym roku wymierzone zostały w nierównéj wysokości jedynie ze względów utylitarnych i z uwagi na nieznaczną różnicę w wysokości tych dodatków.

Jednakowoż widzi się c. k. Rząd spowodowanym oświadczyć, iż wymiar dodatków dla pomienionych dwóch funduszów indemnizacyjnych w nierównéj wysokości na przyszłość nie jest dopuszczalnym, już to ze względów natury administracyjnéj, jużto dla tego, że nie dałby się pogodzić z przypuszczeniami, dla których Najwyższém postanowieniem z dnia 13. października 1857. przyzwoloną została dla tutejszo-krajowych funduszów indemnizacyjnych bezprocentowa zaliczka państwowa w kwocie $2^1/_2$ miliona złt. m. k.

Powołaném Najwyższém postanowieniem przyznano bowiem krajowi tutejszemu ze strony państwa łączną subwencyą na pokrycie potrzeb indemnizacyjnych całego kraju w przypuszczeniu również jednakowego wymiaru dodatków indemnizacyjnych i ustanowiono wówczas dodatek ten dla całego kraju, t. j. dla wszystkich trzech funduszów indemnizacyjnych w równéj wysokości 30 kr. mon. konw.

Od tego czasu dało się wprawdzie w okręgu funduszu Wielkiego księstwa krakowskiego, gdzie nie zachodziła nigdy potrzeba użycia subwencyi państwowéj, w miarę zmniejszających się potrzeb zniżyć dodatek indemnizacyjny do dzisiejszéj wysokości 41 cnt.; w dalszych dwóch tutejszo-krajowych rozległych okręgach funduszu indemnizacyjnego zaś, które korzystają z subwencyi państwowéj, pobierano od ustanowienia planu amortyzacyjnego galicyjskiego długu indemnizacyjnego, dodatek indemnizacyjny w równéj wysokości, początkowo 40 kr. m. k. a późniéj 51 cnt. w. a., a zmianę tego stosunku w ponoszeniu ciężarów, do którego ludność już od dłuższego czasu jest przyzwyczajoną, (wielka wesołość w Izbie) i który nawet w czasie podziału kraju na dwa okręgi administracyjne, był zachowanym, poczytanoby, zwłaszcza gdyby różnicę w wysokości dodatków indemnizacyjnych jeszcze daléj posunięto, w tych częściach kraju położonych w jednym okręgu administracyjnym, któreby większy ciężar ponosić miały — za niesłuszność i danoby têm samém powód do zażaleń.

Głównie uderzałaby niestosowność ta w powiatach, które obejmują części należące do obu okręgów funduszowych. — Nierówny wymiar dodatków dla pomienionych dwóch funduszów indemnizacyjnych polega jednak tylko na têm mylném założeniu, że subwencya rządowa musi corocznie w niezmiennéj wysokości między rzeczone dwa fundusze być rozdzieloną, w skutek czego powiększenie lub zmniejszenie potrzeb pojedynczych funduszów wywierałoby wpływ jedynie na wysokość dodatków dla dotyczącego funduszu.

Założenie to nie jest jednak uzasadnionêm w Najwyższém postanowieniu z dnia 13. października 1857. r., gdyż w takowém nie ustanowiono pewnéj stałéj miary co do rozdziału rocznéj bezprocentowéj zaliczki państwowéj między pojedyncze fundusze, z czego wynika, że zarząd państwowy może i powinien takową przeznaczać corocznie pojedynczym funduszom, w miarę chwilowéj potrzeby każdego funduszu i w przypuszczeniu równego wymiaru dodatków w obu okręgach funduszowych

W związku z powyższą sprawą wziął c. k. Rząd pod rozpoznanie zakomunikowaną mi szacownêm pismem z dnia 28. sierpnia r. z. l. 518/S, uchwałę zawotowaną na posiedzeniu wysokiego Sejmu dnia 28. sierpnia 1877. r., co do zamknięcia rachunków galicyjskich funduszów indemnizacyjnych za rok 1876. — Uchwałą tą wezwał wysoki Sejm c. k. Namiestnictwo, aby kwoty z funduszu indemnizacyjnego Galicyi zachodniéj na rzecz funduszu Galicyi wschodniéj już pobrane, lub któreby w przyszłości pobrane być miały, utrzymywano w ewidencyi, celem ich zwrócenia w swoim czasie funduszowi indemnizacyjnemu Galicyi zachodniéj.

Żądaniu temu c. k. Rząd zadość uczynić nie może, ponieważ z funduszu Galicyi zachodniéj nie pobrano żadnych kwot na rzecz funduszu Galicyi wschodniéj, lecz użyto tylko z łącznéj subwencyi państwowéj dla funduszów indemnizacyjnych przeznaczonéj, na rzecz funduszu Galicyi wschodniej owe nadwyżki, które dla funduszu Galicyi zachodniéj nie były potrzebne; funduszowi Galicyi zachodniéj nie może przeto z funduszu Galicyi wschodniéj nakazać jakikolwiek zwrot. Jak długo rokowania w celu uporządkowania stosunków państwa i kraju do funduszów indemnizacyjnych nie będą przeprowadzone i ostatecznie ukończone, byłoby

bardzo pożądaném, ażeby dotychczasowy stosunek przyczyniania się do pokrycia potrzeb tych funduszów nie był jednostronnie zmienianym, i dodatki indemnizacyjne uchwalane i nadal w dotychczasowéj wysokości 51 cnt. od złotego reńskiego podatku.

Udzielając świetnemu Wydziałowi krajowemu powyższych uwag c. k. Rządu, upraszam uprzejmie o zakomunikowanie takowych wys. Sejmowi krajowemu.

We Lwowie, dnia 17. sierpnia 1878.

W zastępstwie

Bartmański, m. p.“

P. Jasiński. Proszę o głos.

JE. hr. Marszałek. P. Jasiński ma głos.

P. Jasiński: Odczytana odezwa wysokiego c. k. Namiestnictwa nie kończy się żadnym wnioskiem; przeszła przez odczytanie do wiadomości wysokiéj Izby i będzie umieszczona w sprawozdaniu stenograficznem; wnosiłbym zatém, aby pismo to bez drukowania do komisyi budżetowéj, która się właśnie zajmuje sprawami indemnizacyjnemi, odesłane zostało.

P. Zyblikiewicz. Proszę o głos.

JE. hr. Marszałek. P. Zyblikiewicz ma głos.

P. Zyblikiewicz. Powiedziałbym, że jest to przedmiot zbyt ważny, aby go nie wydrukowano i każdemu posłowi do rozważenia nie oddano — dlatego wnoszę, aby go wydrukować i odesłać do komisyi budżetowéj.

JE. hr. Marszałek. Czy nikt głosu nie żąda? (Nikt).

Gdy nikt głosu nie żąda, poddam pod głosowanie wniosek p. Jasińskiego z poprawką, którą wniósł p. Zyblikiewicz. P. Jasiński wnosi, aby ten przedmiot odesłano do komisyi budżetowéj. Upraszam tych panów, którzy się z tym wnioskiem zgadzają, aby zechcieli rękę podnieść (większość). Przyjęto.

Upraszam tych panów, którzy są za tym wnioskiem, aby pismo Prezydyum c. k. Namiestnictwa było osobno wydrukowane bez względu na to, że będzie umieszczone w zapiskach stenograficznych, aby zechcieli rękę podnieść (większość).

Będzie wydrukowane i odesłane do komisyi budżetowéj. Upraszam p. sekretarza o odczytanie spisu petycyi.

Sekretarz p. Stadnicki (czyta):

Spis petycyi
po dzień 16. września 1878 do Sejmu krajowego wniesionych.

10. „Izydora Ostrowska o subwencyą w celu kształcenia się w śpiewie, przez p. Russockiego“ — do komisyi petycyjnéj.“

11. „Zakład sióstr miłosierdzia w Bursztynie przez p. Abrahamowicza o subwencyą na rok 1879“ — do komisyi budżetowéj

12. „Komitet ochron dla małych dzieci w Krakowie przez posła Szumańczowskiego o zasiłek 550 zł. a. na rok 1879“ — do komisyi budżetowéj.

13. „Wydział pow. Borszczów przez p. Wernickiego o budowę drogi z Borszczowa do Jezierzan“ — do komisyi drogowéj.

14. „Gmina Widełka, przez posła Jędrzejowicza, o przydzielenie do powiatu sądowego w Głogowie a starostwa w Rzeszowie“ — do komisyi prawniczéj.

15. „Teofil Tarnawski, adjunkt rachunkowy, przez Wydział krajowy o dwuletnią zaliczkę na płacę jego“ — do komisyi petycyjnéj.

16. „Ks. Emil Krynicki, proboszcz w Płazowie, przez posła Turzańskiego o zapomogę“ — do komisyi petycyjnéj.

17. „Towarzystwo politechniczne we Lwowie, przez posła Sawczyńskiego o zmianę statutu kraj. i sejmowéj ordynacyi wyborczéj“ — do komisyi statutowéj.

18. „Hlibowicki Grzegorz, były nauczyciel przez posła Smolkę o zapomogę“ — do komisyi petycyjnéj.

19. „Mieszkańcy gminy Zwiniacza przez p. Podlewskiego o pozostawienie przy starostwie czortkowskiém“ — do komisyi prawniczéj.

20. „Ks. Ochmański Antoni, były katecheta w Nowym Sączu, przez p. Romera o remuneracyą za pełnienie obowiązków katechety przy tamtejszych szkołach“ — do komisyi edukacyjnéj.

21. „Rektorat szkoły politechnicznéj we Lwowie, przez p. Zbrożka, o zmianę statutu kraj. i sejmowéj ordynacyi wyborczéj“ — do komisyi statutowéj.

22. „Zgromadzenie sióstr Felicyanek w Beł-

zie przez posła Polanowskiego, o zasiłek na ukończenie budowy szkoły żeńskiéj" — do komisyi edukacyjnéj.

23. „Profesorowie szkoły politechnicznéj we Lwowie, przez p. Zbrożka o zaprowadzenie języka polskiego w zarządach kolei galicyjskich" — do komisyi administracyjnéj.

24. „Wydział pow. Mielec przez p. Stadnickiego o budowę drogi krajowéj z Mielca do Lisiéj góry" — do komisyi drogowéj.

25. „Wydział pow. Brzesko przez posła Stadnickiego o subwencyą na budowę dróg powiatowych" — do komisyi drogowéj.

26. „Zarząd Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie przez p. Aleks. Jasińskiego o wydanie dodatkowych postanowień do §. 90. ustawy przemysłowéj" — do komisyi administracyjnéj.

27. „Teofila i Stanisława Pawulskie, sieroty po Janie Pawulskim archiwiście Wydziału kraj., o wyznaczenie dożywotniego wsparcia, przez posła Smolkę" — do komisyi petycyjnéj.

28. „Towarzystwo politechniczne we Lwowie, tudzież gminy: Sokal, Baranów, Lipnica murowana, Brzesko i Bank zaliczkowy w Delatynie, przez posła Stadnickiego o zmianę §. 23. ustawy przemysłowéj, o reorganizacyą państwowéj służby technicznéj i służby melioracyjnéj" — do komisyi kultury krajowéj.

29. „Zarząd Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie, przez posła Sawczyńskiego o subwencyą 800 złt. dla czasopisma „Szkoła" — do komisyi edukacyjnéj.

P. Chrzanowski. Proszę o głos.

JE. hr. Marszałek. P. Chrzanowski ma głos.

P. Chrzanowski. Wnoszę, aby tę petycyą o subwencyą komisya petycyjna traktowała w porozumieniu z komisyą budżetową.

P. hr. Golejewski. Proszę o głos.

JE. hr. Marszałek. P. Golejewski ma głos.

P. hr. Golejewski. P. Chrzanowski nie określił, w jaki sposób ma nastąpić to porozumienie i która komisya ma decydować, budżetowa, czy edukacyjna? Tego jeszcze nie bywało, aby się komisye niejako urzędownie porozumiewały. Sejm tego nigdy nie uchwalał i to nie było praktykowane. Któraś z komisyi in merito musi decydować, a tak żadna nie będzie, bo jedna będzie się musiała poddać drugiéj, a przecież każda komisya samodzielnie decyduje.

P. Chrzanowski. Proszę o głos.

JE. hr. Marszałek. P. Chrzanowski ma głos.

P. Chrzanowski. Myli się Szanowny poseł mówiąc, że tego nie bywało. Jest prezes, który może powiedzieć, że zawsze komisya edukacyjna w podobnych razach działała w porozumieniu z komisyą budżetową i rzecz daleko prędzéj i porządniéj się odbywała.

P. Majer. Proszę o głos.

JE. hr. Marszałek. P. Majer ma głos.

P. Majer. Tak jest, bywały wypadki, że załatwiano sprawy w ten sposób, komisya edukacyjna rozważała rzecz in merito, i udzielała swojéj opinii komisyi budżetowéj, która ze swéj strony sprawozdanie wysokiéj Izbie przedstawiała na podstawie komisyi edukacyjnéj.

P. hr. Golejewski. Proszę o głos.

JE. hr. Marszałek. P. Golejewski ma głos.

P. hr. Golejewski. Mnie się zdaje, że właśnie p. Chrzanowski się myli mówiąc, że taką praktykę uchwalił Sejm. Tak bywało wprawdzie, ale tego Sejm nie uchwalił i takie porozumienie działo się zupełnie prywatnie.

JE. hr. Marszałek. Gdy nikt więcéj głosu nie żąda, przeto dyskusya zamknięta. Poddam pod głosowanie wniosek p. Chrzanowskiego, ażeby ta petycya była odesłana do komisyi edukacyjnéj, któraby przy jéj załatwieniu działała w porozumieniu z komisyą budżetową. Kto jest za tym wnioskiem, raczy rękę podnieść (wątpliwość), Jest mniejszość, a zatém postąpi się według wniosku biura sejmowego.

Sekretarz p. Stadnicki (czyta daléj ze spisu petycyi):

30. „Reprezentacya miasta Jasła przez posła Mycielskiego o subwencyą 10.000 złt. na zakupno domu dla pomieszczenia wyższego gimnazyum" — do komisyi budżetowéj.

31. „Gmina i obszar dworski w Chocimierzu przez p. ks. Sawę o pozostawienie przy sądzie i starostwie w Tłumaczu" — do komisyi prawniczéj.

32. „Sylwery Stroiński, były prowizor apteki przy szpitalach krakowskich, przez posła Ma-

jera o wyznaczenie emerytuty" — do komisyi petycyjnéj.

33. „Bogusz Zygmunt Stęczyński przez ks. Chełmeckiego o zasiłek na cele literackie" — do komisyi petycyjnéj.

34. „Tomasz Gamski i Eugeniusz Pfeiffer, przedsiębiorcy budowy kulparkowskiéj, przez posła J. Jasińskiego o przyznanie 10% nadwyżki do cen kontraktowych za wykonane roboty przy budowie kulparkowskiéj" — do komisyi administracyjnéj".

JE. hr. Marszałek. Proszę p. sekretarza o odczytanie wniosku, złożonego do laski marszałkowskiéj.

Sekretarz p. Stadnicki (czyta):

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Ustawę z 15. sierpnia 1866 r. dotyczącéj pokrycia kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego; tudzież sprawiania przyrządów i sprzętów kościelnych §. 4. w teraźniejszéj osnowie znosi się, a ma opiewać: „Do innych wydatków budowniczych przy plebańskich zabudowaniach mieszkalnych i gospodarskich, nie pokrytych środkami w §§. 1—7 wykazanymi, winien paroch — o ile to bez uszczuplenia kongruy stać się może — przyczyniać się w myśl §. 8. zarówno z parafianami obrządku swego, w stosunku do uiszczanych przez niego podatków bezpośrednich."

We Lwowie dnia 16. września 1878.

Ks. Szczęsny Buchwald wnioskodawca.

Towarnicki, Michał Lityński, Turzański, Pławicki, Łukasiewicz, ks. Jan Kitrys, ks. Chełmecki, ks. Sawa, Then, Gedel, Zatorski, ks. Kowalski, Zborowski, Ig. Łukasiewicz, Edward Jędrzejowicz.

JE. hr. Marszałek. Ponieważ wniosek ten jest dostatecznie poparty, więc postąpię z nim według regulaminu.

Przystępujemy do porządku dziennego. Na pierwszém miejscu stoi pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie przyłączenia sądu powiatowego w Dukli do okręgu sądu obwodowego w Tarnowie — Sprawozdawca p. Podlewski ma głos.

Sprawozdawca p. Podlewski (czyta):

„Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie przyłączenia sądu powiatowego w Dukli do okręgu sądu obwodowego w Tarnowie."

Ob. Al. 43.

Wnoszę, aby to sprawozdanie odesłano do komisyi prawniczéj

JE. hr. Marszałek. Czy żąda kto głosu? Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Kto się zgadza z tym wnioskiem, aby sprawozdanie Wydziału krajowego odesłać do komisyi prawniczéj, zechce rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Następuje z porządku dziennego wybór komisyi petycyjnéj i statutowéj.

Hr. Stadnicki Edward. Proszę o głos.

JE. hr. Marszałek. Hr. Stadnicki ma głos.

P. hr. Edward Stadnicki. Komisya lustracyjna składała się przeszłego roku z 12 członków; w r. b. wybrano 11; wnoszę zatém, aby wysoki Sejm raczył tę komisyą wyborem jednego członka uzupełnić, a to z powodu. że ta komisya ma badać kwestyą szpitalną i kwestyą zwrotu kosztów leczenia chorych. To jest kwestya ważna, droga i kosztowna, i może takie rozmiary przybrać, że będzie badaną w wysokiéj Izbie. Z tego względu proszę, aby wysoki Sejm raczył jednego członka fachowego w tym przedmiocie wybrać.

JE. hr. Marszałek. Poseł Stadnicki wnosi, aby komisya lustracyjna uzupełniona została wyborem jednego członka. Podaję ten wniosek do poparcia. Kto ten wniosek popiéra, raczy rękę podnieść (dostateczna liczba). Jest poparty.

Otwiéram nad tym wnioskiem rozprawę. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, przeto upraszam tych panów, którzy się zgadzają z wnioskiem, ażeby komisya lustracyjna wyborem jednego członka została wzmocnioną, aby zechcieli rękę podnieść (większość). Wniosek przyjęty.

Do skrutynium wyboru komisyi petycyjnéj zapraszam pp. Jocza, Mochnackiego, Kuczkowskiego, Jędrzejowicza, Kornelego Mandyczewskiego, Sanguszkę, Wasilewskiego, Zborowskiego (głosy: Mochnackiego nie ma). W miejsce nieobecnego posła Mochnackiego zapraszam tedy p. Korytowskiego.

Na skrutatorów do komisyi statutowéj zaś zapraszam pp. Matkowskiego, Kamińskiego, Rappaporta, ks. Kaczałę, Thena, Olejnika, Gedla i ks. Jasienickiego.

Upraszam pp. posłów, aby byli łaskawi miej-

sca zająć. Pp. skrutatorowie odbiorą kartki naprzód w sali a potém od tych panów, którzy odbywają skrutynium w przyległéj sali.

Upraszam, aby w ciągu przerwy, która ma nastąpić, te komisye, które się dotychczas jeszcze nie ukonstytuowały, przystąpiły do ukonstytuowania, się a mianowicie komisye: prawnicza, gminna i budżetowa. Dla uniknięcia wątpliwości zbierze się komisya budżetowa w pokoju marszałka, komisya prawnicza w sali Nr. 3, a komisya gminna w sali Nr. 5. Przerywam posiedzenie na minut 15.

(Po upływie przerwy): Upraszam p. sprawozdawcę o odczytanie wyniku skrutynium z wyboru komisyi petycyjnéj.

Sprawozdawca p. J o c z (czyta): Głosujących było 93, absolutna większość 47. Absolutną większość otrzymali pp.: Golejewski 93, Kuczkowski 85, Tyszkowski 93, Zamoyski 93, Tyszkiewicz 93, Lenartowicz 93, Korytowski 93, Czaykowski Jan 93, ks. Kitrys 93, Siemieński 93, Dobrzyński 93, Pławicki 93, Wolański Władysław 93, Zborowski 93, Łukasiewicz Aleksander 93, Czaykowski Hipolit 93, Garbaczyński 93, Gedel 86, Jocz 93, ks. Kowalski 93, Kupczyński 93, Łazarski 93, Popiel Michał 91, Turzański 93, Wodziński 93. Wszyscy zatém otrzymali absolutną większość.

JE. hr. M a r s z a ł e k. Upraszam p. sprawozdawcę z wyboru komisyi statutowéj o odczytanie wyniku skrutynium.

Sprawozdawca p. K a m i ń s k i (czyta): Głosujących było 98, absolutna większość 50. Absolutną większość otrzymali pp.: Jasiński Aleksander 97, Bieliński 87, Pilat 67, Paszkowski 64, Zyblikiewicz 54. A zatém wszyscy otrzymali absolutną większość.

JE. hr. M a r s z a ł e k. Z porządku dziennego następuje sprawdzenie wyborów. Sprawozdawca p. Pietruski ma głos.

Sprawozdawca p. P i e t r u s k i (czyta):

„Sprawozdanie
Wydziału krajowego w przedmiocie wyboru posłów na Sejm krajowy z okręgu wyborczego większych posiadłości byłego obwodu samborskiego.

Wysoki Sejmie!

Dnia 31. października 1876 odbył się w Samborze wybór posłów na Sejm krajowy z okręgu wyborczego większych posiadłości byłego obwodu samborskiego. Z tego wyboru otrzymali certyfikaty do Sejmu pp.: Piotr Gross, dr. Antoni Małecki i dr. Tadeusz Skałkowski. Z tych p. Tadeusz Skałkowski złożył mandat i poddał się nowemu wyborowi, o którym poniżéj. Naprzód przedstawiamy wybór pierwszych dwóch; t. j. pp. Piotra Grossa i dra. Antoniego Małeckiego.

Uprawnionych do głosowania było 91, głosowało zaś 60.

Z tych są głosy nieważne:

1. P. Anieli Skarżyńskiéj, która żyjąc z mężem głosowała przez pełnomocnika.

2. P. hr. Zofii Dzieduszyckiéj z téj saméj przyczyny.

3. Głos nieletnich Artura, Alberta, Heleny, Maryi i Karoliny Brückmanów, którzy głosowali przez pełnomocnika p. Feliksa Podolskiego, tylko współwłaściciela części w Woli Kolańskiej, który jako taki do wyboru nie jest uprawniony, zatém innych wedle §. 15. ord. wyb. zastępować nie może.

Pozostaje więc ważnie głosujących 57.

Absolutna większość 29.

P. Piotr Gross otrzymał ważnych głosów 35, p. dr. Małecki Antoni ważnych głosów 30. Są zatém wybrani.

Przy uzupełniającym wyborze odbytym w Samborze dnia 21. marca 1878 zgłosiło się do głosowania 39 wyborców. Z tych komisya nie przyjęła p. Artura Brückmana, ponieważ nie wykazał się pełnomocnictwem od reszty współwłaścicieli i unieważniła głos p. Władysława Szybińskiego, oddany imieniem Arona Feilera i spółki ponieważ pełnomocnik nie jest współwłaścicielem. Pozostaje głosów ważnych 37, z których dr. Tadeusz Skałkowski otrzymał 35.

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wybory pp. Piotra Grossa, dra. Antoniego Małeckiego i dra. Tadeusza Skałkowskiego na posłów z grona większych właścicieli byłego obwodu samborskiego uznać za ważne.“

JE. hr. M a r s z a ł e k. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, przeto upraszam tych panów, którzy zgadzają się z tym wnioskiem, aby wybór pp. Grossa, Małeckiego i Skałkowskiego uznać za ważny, ażeby zechcieli rękę podnieść (większość). Jest większość. Wybór tych panów jest uznany za ważny.

Sprawozdawca p. Pietruski (czyta):

„Sprawozdanie
Wydziału krajowego o wyborze posła z okręgu wyborczego gmin wiejskich z b. powiatów Trembowla Złotniki.

Wysoki Sejmie!

Dnia 24. października 1876 odbył się w Trembowli wybór posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego mniejszych posiadłości z dawnych powiatów Trembowla Złotniki.

Wyborców uprawnionych do głosowania było w tym okręgu wyborczym 111, z których przystąpiło do głosowania 110, ponieważ jeden wyborca Józef Sławski (poz. 70) chciał głosować bez karty legitymacyjnéj większość, przeto komisyi nie dopuściła go do głosu, a tak głosowało 109 wyborców.

Rezultat wyboru był następny:

Ks. Porfiry Mandyczewski, kanonik i proboszcz gr. kat. z Zarwanicy otrzymał 57 głosów, ks. Jan Kaliniewicz otrzymał 44 głosów, P. Jan Potocki otrzymał 7 głosów; P. Dr. Włodzimierz Łuczakowski otrzymał jeden głos; wybrany zatém został ks. Porfiry Mandyczewski.

Przeciwko temu wyborowi wniesiono protest z następującymi zarzutami:

1. Protestujący zarzucają, iż wybrany posłem ks. Porfiry Mandyczewski brał nieprawnie udział przy tymże wyborze jako wyborca i członek komisyi wyborczéj; choć jako użytkujący właściciel dóbr Ćwitowy, wsi erekcyonalnéj gr. kat. probostwa w Zarwanicy, następnie jako właściciel dóbr Łazarówki miał prawo głosowania tylko w grupie wyborczéj większych posiadłości b. obwodu czortkowskiego lub stanisławowskiego.

2. Skarżą się protestujący, iż prawybory w niektórych gminach nie były należycie przeprowadzone, t. j. ani należycie ogłoszone, ani w czasie przepisanym do przejrzenia wyłożone.

3. Nadmieniają protestujący, iż gminy Bieniawa i Wiśniowczyk reprezentowane były przez większą ilość wyborców, jak należało, że w ten sposób przybyło 2 wyborców nieprawnie. Protestujący przytaczają mianowicie, iż Wiśniowczyk z ludnością 1677 dusz wysłał 4 wyborców a Bieniawa z ludnością 709 dusz wybrała 2 wyborców, co sprzeciwia się postanowieniu §. 12 kr. ord. wyb., który przy tym stanie ludności pozwala w Wiśniowczyku na 3 tylko wyborców, w Bieniawie zaś tylko na jednego.

4. wreszcie przytaczają autorowie protestu, iż za kandydaturą ks. Mandyczewskiego agitował w zdrożny sposób niejaki Bazyli Kicyło, wysłużony woźny z Trembowli, jeździł bowiem op wsiach z namowy ks. Matwija Kornija, i p. Leona Bieleckiego, c. k. pensyonowanego kapitana, podmawiając włościan, by nie wybiérali żadnego właściciela dóbr, ani żadnego cywilnego, bo ci chcą zaprowadzić napowrót pańszczyznę, lecz, by wybiérali jedynie ks. Porfirego Mandyczewskiego, gr. kat. proboszcza w Zarwanicy, który dzięki swym znajomościom w wysokich sferach, wywalczy dla ludu wiejskiego lasy i pastwiska przez właścicieli dóbr nieprawnie dzierżone.

Zarzuty te nie są całkiem bez podstawy; po dokładném jednak ich zbadaniu (wskutek czego właśnie dopiéro teraz z niniejszém sprawozdaniem przychodzimy), okazuje się przecież, iż nie mają znów takiéj doniosłości, by za sobą nieważność pociągnąć mogły.

I tak, prawdą jest, że ks. Porfiry Mandyczewski brał nieprawnie udział w wyborze posła z okręgu gmin wiejskich z dawnych powiatów Trembowla - Złotniki; w tém ciele wyborczém nie miał bowiem ks. Mandyczewski prawa do akcyi, jako wyborca z kuryi większych posiadłości. Faktem jest mianowicie, iż ks. Mandyczewski, jako użytkownik wsi Ćwitowa, należącéj do probostwa w Zarwanicy brał w parę dni późniéj, bo w dniu 31 października 1876. udział przy wyborze posłów z okręgu wyborczego większych posiadłości obwodu czortkowskiego, faktem jest także iż ks. Mandyczewskiego, jako właściciela Lazarówki zaliczyło ogłoszenie urzędowe w Gazecie lwowskiéj w poczet wyborców z okręgu większych posiadłości b. obwodu stanisławowskiego, już jednak w tym okręgu nie wykonał prawa wyborczego, a nawet w głównym wykazie wyborców, przesłanym nam przy aktach wyborczych stanisławowskich, nie spotykamy się z nazwiskiem ks. Mandyczewskiego, znać więc że się na pierwotném mylném zamieszczeniu ks. Mandyczewskiego spostrzeżono. Nie ubezwładnia to przecież zarzutu protestujących, faktem jest bowiem iż i tak ks. Mandyczewski głosował dwa razy, raz jako wybrany wyborca z gminy Zarwanicy, przy wyborze z gmin wiejskich Trembowla - Złotniki, drugi raz jako właściciel Ćwitowy w ciele wyborczém większych posiadłości b. obwodu czortkowskiego; co sprzeciwia się postanowieniom §. 15. kr. ord. wyb.

Idąc daléj za postanowieniami tegoż samego §., mianowicie alinei 3. („kto do wyboru upra-

wniony jest w klasie wielkich posiadaczy ,gruntowych, nie może wybiérać w żadnym okręgu wyborczym obu innych klas wyborców"), — nie można żadną miarą uznać za ważny głosu ks. Mandyczewskiego oddanego w Trembowli,— na rezultat jednak wyboru nic to nie wpływa, bo ks. Mandyczewski, głosował na p. Łuczakowskiego, który prócz tego głosu więcéj żadnego głosu nie uzyskał.

Drugi zarzut protestujących, jakoby wybory na wyborców nie szły należytym torem, musimy odeprzeć, akta wyborcze bowiem świadczą o należytém przeprowadzeniu wyborów.

Także i zarzut następny, że w gminach Bieniawie i Wiśniowczyku wybrano po jednym wyborcy za dużo, nie okazuje się słusznym, według bowiem urzędowych obliczeń liczy Wiśniowczyk 1759 dusz ma więc prawo do 4 wyborców, Bieniawa zaś liczy ludności 760 dusz, ma więc prawo do wysłania 2 wyborców.

Przystępujemy do zarzutu czwartego, t. j. zarzutu zdrożnéj agitacyi, rozwiniętéj w sprawie kandydatury ks. Mandyczewskiego. — C. k. starostwo w Trembowli stwierdziło na podstawie doniesień c. k. żandarmeryi, iż w dniu 23. października 1876 r. zatém w wilią wyboru posła, były woźny sądowy Bazyli Kicyło, był w Krowince, z polecenia jak mówił — ks. Kornego gr. kat. proboszcza w Trembowli i mieszkającego tamże pensyonowanego c. k. kapitana Bieleckiego, i nakłaniał wyborców téjże gminy, Pawła Gila i Franciszka Zabiżkę, ażeby przy woborach głosowali na ks. Mandyczewskiego, gdyż tylko on poodbiera dworom lasy, pastwiska i grunta. Podobną agitacyę rozwinął Kicyło w Wolicy, Plebanówce i Podgórzu, jak to stwierdza relacya c. k. starostwa w Trembowli, owoców téj agitacyi nie dostrzegamy namacalnie w rezultatach wyboru, strutynowawszy bowiem vota wyborcze wyborców z gmin, gdzie agitacya sprawdzoną została, widzimy, iż z 6 wyborców na te gminy przypadających, jeden tylko głosował na ks. Mandyczewskiego, inni głosowali na kontrkandydatów.

Gdy w ten sposób zarzuty protestujących nie mają siły, bo jedyny ugruntowany zarzut t. j. zarzut pierwszy zmienia tylko o jeden nieważny głos (ks. Mandyczewskiego) ogólną ilość głosujących ze 109 na 108, gdy w ten sposób ze 108 ważnie i prawnie oddanych głosów otrzymał ks. Porfiry Mandyczewski 57 głosów, wnosi Wydział krajowy:

Wysoki Sejm raczy wybór ks. Porfirego Mandyczewskiego na posła z okręgu wyborczego gmin wiejskich z dawnych powiatów Trembowla-Złotniki — uznać za ważny."

JE. hr. Marszałek. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, więc upraszam tych panów, którzy zgadzają się z wnioskiem, ażeby wybór ks. Mandyczewskiego Porfirego uznać za ważny, aby zechcieli rękę podnieść (większość). Jest większość. Wybór ks. Mandyczewskiego jest uznany za ważny.

Sprawozdawca p. Pietruski (czyta):

„Sprawozdanie

Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego miasta Tarnowa.

Wysoki Sejmie!

Pan Mieczysław Szczepański, c. k. starosta, wybrany piérwotnie t. j. przy ogólnych wyborach w r. 1876 posłem z okręgu wyborczego m. Tarnowa złożył z końcem grudnia 1877. mandat poselski, w skutek czego w dniu 19. lutego 1878. odbył się w Tarnowie wybór ponowny.

Uprawnionych do wyboru było 1623, z tych wzięło udział w głosowaniu 519, albowiem komisya wyborcza nie przypuściła kilka osób do głosowania.

I tak 1. Stanął pan Józef Łukowski i oświadczył, że głosuje na pana Czajkowskiego, następnie na skutek podszeptów oświadczył, że głosuje na dyrektora. Z uwagi atoli, że mimo kilkakrotnego wezwania ze strony komisyi do podania pewnego nazwiska, tego nie uczynił, uchwalono obecnie głosu jego nie przyjmować, ale zarazem pouczono go że może późniéj głosować.

Następnie zgłosił się ponownie pan Józef Łukowski i oświadczył, że głosuje na pana Jana Spławińskiego. Głosu tego komisya nie przyjęła na téj podstawie, że porządek głosowania na niego już był minął.

2. Przy wywoływaniu p. Jędrzeja Zmaczłego do pozycyi listy wyborców 810 zgłosił się pan Zmaczły i oddał głos. Z uwagi atoli, że komisya się przekonała, że oddającym głos był wprawdzie pan Zmaczły, wszakże nie Jędrzej, uchwalono oddany do pozycyi 810 głos unieważnić i takowy z protokołu wykreślić, co też bezzwłocznie zrobiono.

3. Przy odczytywaniu pozycyi 1182 (spadkobiercy Adama Pasek) zgłosił się pan Pasek z dotyczącą kartą wyborczą legitymacyjną. Z uwagi

atoli, że stawający nie wykazał się ani dekretem dziedzictwa, ani zgoła żadnym innym dokumentem, z któregoby prawo jego do legitymowania się jako spadkobierca było widoczném, uchwaliła komisya głosu tego nie przyjmować.

4. Przy komisyi zgłosił się p. Jakób Jezierski i przedłożył kartę legitymacyjną pani Sary Bubelmann do pozycyi 1254 pod $^1/_1$ do niniejszego protokołu załączoną.

Komisya uchwaliła nie przypuścić tego pana do głosowania albowiem:

a) była przedewszystkiém zdania, że za żonę żyjącą w spólności małżeńskiéj z swym mężem, jakto się ma rzecz w niniejszym wypadku, głosować może jedynie mąż;

b) albowiem była zdania, że dowolna substytucya przy pełnomocnictwach w niniejszym wypadku jest wykluczoną;

c) albowiem podpis Sary Bubelmann nie jest własnoręcznym — a nie jest wymieniona osoba, która ją na pełnomocnictwie podpisała.

Wreszcie 5. uchwalono nie przypuścić p. Dr. Zygmunta Schützera do głosowania jako pełnomocnika imieniem pani Beile Silber pozycya 187, a to na téj podstawie, że za panią tę głosować może jedynie mąż jéj pan Berl Silber.

Natomiast przypuściła komisya do głosowania p. Leizora Kurza, pomimo, iż nie mając sobie doręczonéj karty legitymacyjnéj, nie mógł się takową wykazać.

Uchwałę dopuszczającą p. Kurza do głosowania motywuje komisya tém, że we wszystkich listach wyborczych nazwisko p. Kurza jest zamieszczone, a nadto cała komisya znała p. Kurza z osoby i nazwiska, jako właściciela realności.

Przedstawiwszy tych kilka epizodów z akcyi wyborczéj nie mogących mieć wpływu na rezultat wyboru, przechodzimy do przedstawienia tegoż.

Jak wspomnieliśmy wyżéj, głosowało 519 wyborców, absolutną więc większość przedstawia cyfra 261 głosów.

P. Jan Spławiński, radca ck. sądu obwodowego w Tarnowie otrzymał 364 głosów.

Pan Bronisław Trzaskowski otrzymał głosów 150.

P. Szczepański otrzymał głos 1.

P. Biliński „ „ 1.

P. Kwiatkowski „ „ 1.

P. Leszczyński „ „ 1.

P. Pawliński otrzymał głos 1.

Wybrany zatém został p. Jan Spławiński.

Gdy akta wyborcze znajdują się w porządku wnosi Wydział krajowy:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Jana Spławińskiego, radcy c. k. sądu obwodowego w Tarnowie, na posła z okręgu wyborczego m. Tarnowa uznać za ważny."

JE. hr. Marszałek. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, więc upraszam tych panów, którzy zgadzają się z wnioskiem, ażeby wybór p. Spławińskiego uznać za ważny, aby zechcieli rękę podnieść (większość). Jest większość. Wybór p. Spławińskiego jest uznany za ważny.

Upraszam tych panów posłów, których wybór sprawdzony i za ważny uznany został, jakoteż i tych panów, którzy zeszłego roku przyrzeczenia nie złożyli, aby zechcieli teraz takowe złożyć, a mianowicie pp. Grossa, Małeckiego, Skałkowskiego, Mandyczewskiego, Kuczkowskiego, Russockiego, Paszkowskiego i Spławińskiego. Pan sekretarz zechce odczytać przyrzeczenie w języku polskim i ruskim.

Sekretarz p. Kulczycki (czyta rotę przysięgi w języku polskim i ruskim). Po odczytaniu takowéj składają przyrzeczenie w ręce JE. hr. marszałka posłowie: Gross, Małecki, Skałkowski, ks. Mandyczewski Porfiry, Kuczkowski, Russocki i Paszkowski.

JE. hr. Marszałek. Porządek dzienny wyczerpany. Podaję jeszcze do wiadomości wys. Izby, że ukonstytuowały się następujące komisye: Komisya gminna wybrała przewodniczącym p. Grocholskiego, zastępcą przewodniczącego p. Smarzewskiego, sekretarzem p. Maxa.

Komisya budżetowa wybrała przewodniczącym p. Henryka Wodzickiego, zastępcą p. Smarzewskiego, sekretarzem p. Skałkowskiego.

Komisya edukacyjna wybrała prezesem p. dr. Majera, zastępcą ks. biskupa Stupnickiego, sekretarzem p. Wojciecha Dzieduszyckiego.

Komisya administracyjna wybrała przewodniczącym p. Grocholskiego, zastępcą p. Bartmańskiego, sekretarzem p. Madeyskiego.

Komisya kultury krajowéj wybrała prezesem ks. Czartoryskiego, zast. p. Szumańczowskiego, sekretarzem p. Raciborskiego.

Komisya szpitalna wybrała prezesem ks. arcybiskupa Romaszkana, zastępcą p. Hallera, sekretarzem p. Onyszkiewicza.

Komisya lustracyjna wybrała przewodniczącym p. Stadnickiego, zastępcą p. Weissmana, sekretarzem p. ks. Sawę.

Komisya drogowa wybrała przewodniczącym p. Grossa, zastępcą p. Męcińskiego, sekretarzem p. Stadnickiego Jana.

Następne posiedzenie odbędzie się we czwartek o godz. 11. rano, na porządku dziennym będą następujące sprawy (czyta):

Porządek dzienny czwartego posiedzenia 2giéj sesyi IV. peryodu Sejmu galicyjskiego, które odbędzie się we czwartek 19. września 1878. o godz. 11. przed południem.

1. Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego co do zmiany paragrafu 58 ustawy o ochronie własności polnéj z dnia 17. lipca 1876.

2. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o budowie domu administracyjnego w zakładzie kulparkowskim. Sprawozdawca poseł Hoszard.

3. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia nowego sądu powiatowego w Podkamieniu. Sprawozdawca poseł Podlewski.

4. Pierwsze czytanie posła ks. Chełmeckiego w przedmiocie pomnożenia urzędników sądowych i sprostowania operatów katastralnych w celu spieszniego wykonania ustawy hypotecznéj.

5. Wybór jednego członka do komisyi lustracyjnéj.

6. Sprawozdanie Wydziału krajowego z projektem do ustawy, zezwalającéj gminie Radymno na pobór opłat od słodzonych napojów. Sprawozdawca poseł Smolka.

7. Sprawozdanie Wydziału krajowego o nadanie gminie Manastyrsko prawa do poboru 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa. Sprawozdawca poseł Smolka.

8. Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzielenie prawa do poboru myt. Sprawozdawca poseł Badeni Wł. i poseł Wereszczyński.

Ze sprawozdaniami mytniczemi będzie się postępować jak w roku zeszłym, tj. spis ich będzie wywieszonym—a akta wszystkie będą zostawione do przejrzenia każdemu z posłów, albowiem sprawozdania te nie będą drukowane, stosownie do uchwały wys. Izby na przeszłoroczněj sesyi.

Posiedzenie zamknięte.

Jak się przekonujemy z przebiegu dzisiejszego posiedzenia tak długo, jak długo komisye żadnych prac nie przyniosą, posiedzenia ważne odbywać się nie mogą, z wielką szkodą dla prac sejmowych. Jeżeliby więc była taka praktyka, jak zazwyczaj, to większa część czasu przejdzie na mało ważnych posiedzeniach, a wszystkie najważniejsze przedmioty przyjdą dopiéro na ostatnie dwa tygodnie. Upraszam przeto, ażeby komisye były łaskawe rozpatrzywszy się w przydzielonych sobie przedmiotach wybrać te sprawy, któreby w krótkim czasie załatwione być mogły i takowe jak najprędzéj oddać do biura sejmowego. W takim razie będzie możliwém, z należytą rozwagą wziąć się następnie do tych przedmiotów, które zwykle przychodzą pod koniec Sejmu.

Upraszam wreszcie te komisye, które dzisiaj zostały wybrane tj. statutową i petycyjną, ażeby zechciały się ukonstytuować.

(Koniec posiedzenia o godzinie 12. min. 45).

Z drukarni „Gaz. narod." J. Dobrzańskiego i K. Gromana.